

MULTI-PRODUCT TREND ANALYSIS, STRUCTURAL BREAKS, AND 2030 PROJECTIONS OF TÜRKİYE'S AGRICULTURAL IMPORTS: A POLICY-ORIENTED EVALUATION

TÜRKİYE'NİN TARIMSAL ÜRÜN İTHALATINDA ÇOK-ÜRÜNLÜ EĞİLİM ANALİZİ, YAPISAL KIRILMALAR VE 2030 PROJEKSİYONLARI: POLİTİKA PERSPEKTİFLERİYLE BİR DEĞERLENDİRME

Şahin AYDIN

Dr., Işık University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Information Technologies, Istanbul, Turkey.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7355-5339>

ÖZET

Giriş ve Amaç:

Türkiye'nin tarımsal üretiminde son yıllarda artan dışa bağımlılık, ithalat verileri üzerinden daha net ortaya konulabilmektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin farklı tarımsal ürünlerdeki ithalat trendlerini incelemek, kriz yıllarının etkilerini değerlendirmek, 2030 yılına kadar projeksiyonlar yapmak ve politika perspektifinden sonuçlar üretmek amacıyla hazırlanmıştır. Böylece gıda güvenliği ve sürdürülebilir tarım politikalarına yönelik çıkarımlar sunulmaktadır.

Gereç ve Yöntem:

Çalışmada Türkiye'nin 2000–2024 dönemine ait resmi ithalat verileri kullanılmıştır. Veriler yıllık bazda derlenmiş, ürün türlerine göre sınıflandırılmış ve istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Zaman serisi yöntemlerinden Holt-Winters üstel düzgülendirme modeli ile 2025–2030 dönemi için projeksiyonlar yapılmış; ayrıca kriz yılları (2008, 2009, 2018, 2020, 2022) ayrı olarak değerlendirilmiştir. Ürünler arası karşılaştırmalarda ortalama ithalat miktarı ve varyasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular:

Analizler, özellikle buğday, mısır, soya ve ayçiçeği gibi stratejik ürünlerde ithalat bağımlılığının giderek arttığını göstermektedir. Kriz dönemlerinde (2008 küresel kriz, 2018 kurşoku, 2020 pandemi, 2022 savaş) ithalat miktarları belirgin şekilde yükselmiştir. Projeksiyonlara göre 2030 yılına gelindiğinde buğday ithalatının 14,5 milyon tona, ayçiçeği ithalatının 6,3 milyon tona, mısır ithalatının 4,6 milyon tona ve soya ithalatının 3,7 milyon tona ulaşması beklenmektedir.

Tartışma ve Sonuç:

Sonuçlar, Türkiye'nin tarımsal ithalatında artış eğiliminin devam edeceğini ve özellikle kriz dönemlerinde dışa bağımlılığın daha da görünür hale geldiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, gıda güvenliği açısından risk teşkil etmektedir. Çalışma, yerli üretim kapasitesini artırmaya yönelik politikaların önemini vurgulamakta; stratejik stok yönetimi, tarımsal Ar-Ge yatırımları, üretim ve tedarik çeşitliliği gibi önerilerin altını çizmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Türkiye, Tarımsal Ürünler, İthalat, Zaman Serisi Analizi, Projeksiyon, Politika

ABSTRACT

Introduction and Purpose:

The increasing external dependency in Türkiye's agricultural production has become more apparent through import data. This study aims to examine the import trends of various agricultural products, evaluate the impacts of crisis years, project future levels up to 2030, and provide insights from a policy perspective. In doing so, it highlights implications for food security and sustainable agricultural policies.

Materials and Methods:

The study employs Türkiye's official agricultural import data for the period 2000–2024. The data were compiled annually, classified by product categories, and subjected to statistical analyses. Using the Holt-Winters exponential smoothing model, projections were made for the period 2025–2030. In addition, critical crisis years (2008, 2009, 2018, 2020, and 2022) were specifically analyzed. For product-level comparisons, average import volumes and coefficients of variation were calculated.

Results:

Findings indicate a steadily growing dependency on imports for strategic products such as wheat, maize, soybeans, and sunflower seeds. During crisis periods (the 2008 global financial crisis, the 2018 currency shock, the 2020 pandemic, and the 2022 war), import volumes rose significantly. Projections suggest that by 2030, wheat imports may reach 14.5 million tons, sunflower imports 6.3 million tons, maize imports 4.6 million tons, and soybean imports 3.7 million tons.

Discussion and Conclusion:

The results reveal that Türkiye's agricultural import dependency will continue to rise and become more pronounced during crises, posing risks for national food security. The study emphasizes the importance of strengthening domestic production capacity and highlights the need for strategies such as strategic stock management, agricultural R&D investments, and diversification of both production and supply sources.

Key Words:

Türkiye, Agricultural Products, Imports, Time Series Analysis, Projection, Policy